

UTRIKESUTSKOTTETS UTLÅTANDE 11/2008 rd

Statsrådets redogörelse för genomförandet av integrationslagen

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 7 oktober 2008 statsrådets redogörelse för genomförandet av integrationslagen (SRR 4/2008 rd) till förvaltningsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att utrikesutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- migrations- och Europaminister Astrid Thors
- migrationsdirektör Mervi Virtanen, inrikesministeriet
- ambassadråd Hannele Voionmaa, utrikesministeriet
- överinspektör Tuomas Portaankorva, Skyddspolisen.

Statsrådets redogörelse

Den första redogörelsen för genomförandet av integrationslagen lämnades till riksdagen i juni 2000 (SRR 5/2002 rd). Riksdagen godkände ett uttalande om redogörelsen i februari 2003 och förutsatte att förvaltningsutskottet får redogörelse om finansieringen av integrationen och kostnadsfördelningen mellan stat och kommuner senast den 31 december 2005. Riksdagen begärde en ny redogörelse om integrationslagen inom 2007. Redogörelsen kom först 2008 på grund av reformen av migrationsförvaltningen som infördes samma år.

Integrationslagen har ändrats många gånger om. Däremot har det förekommit bara två ändringar för att utveckla själva integrationen. En ändring av integrationslagen (1215/2006) trädde i kraft den 1 januari 2006. Den tog hänsyn till ändringsförslagen i riksdagens uttalande. Definitionen på integration breddades till att omfatta hänsyn till invandrarnas behov också när andra samhällseliga tjänster och åtgärder planeras och ordnas. Målet med ändringen var, precis som riksdagen önskade, att integrationsåtgärderna i så stor utsträckning som möjligt ska ingå i de normala samhällstjänsterna. Lagen fick en vägledande förteckning över integrationsfrämjande åtgärder och tjänster som ska beaktas i integrationsprogram och integrationsplaner.

Riksdagen påpekade att det måste avsättas tillräckligt med resurser för språkkurser och samhällskunskap. Men separata, tillräckligt stora anslag har inte införts.

Lagändringen avsåg att främja integrationen av invandrare dels genom särskilda integrations-tjänster, dels genom större hänsyn till deras behov av vård och omsorg. Många frågor ägnas ännu inte tillräckligt stor uppmärksamhet eller så finns det inte adekvata resurser för nödvändiga tjänster och åtgärder.

I en senare ändring av integrationslagen (972/2007) fick inrikesministeriet en funktion med ansvar för migration och integration. Där ingår migrationsavdelningen och migrationsverket som är underställt avdelningen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med integration avses invandras individuella utveckling med målet att de ska kunna delta i arbetslivet och samhällslivet och samtidigt bevara sitt språk och sin kultur. Ett av de viktigaste syftena med integrationslagen är att stödja nyanlända invandrare som är utan arbete och försörjning genom språkundervisning och introduktion i samhället och arbetslivet. Integrationen är en tvåvägsprocess. Lyckad interaktion mellan olika grupper, goda etniska relationer och frånvaro av diskriminering medverkar till bättre integration.

I sitt program utfäster sig statsminister Matti Vanhanens andra regering att genomföra de migrationspolitiska åtgärder som finns inskrivna i programmet. Regeringsprogrammet fokuserar särskilt på integration av invandrare i stora städer. Flest invandrare finns det i Helsingforsområdet och andra tillväxtcentra. Det har uppstått invandrartäta bostadsområden i tillväxtcentra och upp till 30 procent av de boende kan ha invandrarbakgrund, visar undersökningar. Hemlösheten bland invandrare befaras öka.

Enligt vissa uppgifter till utrikesutskottet ligger arbetslösheten bland invandrare kring 20 procent. Arbetslösheten varierar mycket med nationalitet och invandringskriterium. Arbetslösheten är störst bland invandrare från Afghanistan, Irak och Somalia. För att integrationen ska utfalla väl krävs det en rad olika förvaltningsgemensamma åtgärder. Språkkurser och bostadspolitik spelar en framträdande roll eftersom de kan medverka till större samverkan mellan invandrare och finländare och motverka att invandrarna uteslås från samhället.

Av frågorna i redogörelsen ingår internationell säkerhet, internationella relationer och internationella avtal i utrikesutskottets ansvarsområde. Redogörelsen behandlar inte integration som en säkerhetsfråga, men åtgärderna har direkta effekter för den nationella och den internationella säkerheten. Stödåtgärder som motiverar till utbildning, arbetsliv och annan samhällsaktivitet ger invandrare större möjligheter att bli

integrerade i samhället och därigenom bättre införlivas i omgivningen. Dessa åtgärder motverkar och minskar den sociala utslagningen, en utveckling som enligt utskottets uppfattning rent allmänt kan ses som en säkerhetsrisk i samhället. God interaktion och ömsesidig tolerans mellan invandrare och finländare är säkerhetsförbättrande faktorer, påpekar utskottet. Det är angeläget att integrationsåtgärderna också kan bedömas mot olika säkerhetsaspekter.

Internationella erfarenheter visar att misslyckad integration kan resultera i att personer med invandrarbakgrund blir isolerade och/eller våldsbenägna, bland annat mottagliga för nationella och internationella extrema rörelser som är en säkerhetsrisk. I den internationella debatten pratar man i dessa fall ofta om våldsam radikaliserings. Detta gäller i synnerhet unga män med invandrarbakgrund som känner att de lever mellan två kulturer. Våldsam radikaliserings har många bidragande orsaker och deras negativa effekter förstärks ytterligare av att individen och familjen är uteslagna från samhället och av diskriminering och rasism.

Hos oss i Finland är integrationslagen och integrationsåtgärderna koncentrerade till de tre första åren efter ankomsten. Därmed går så kallade andra generationens invandrare miste om åtgärderna och det är en växande grupp i vårt land. Samtidigt bör man komma ihåg att många som har kommit till Finland som flyktingar i första hand vill återvända till sitt hemland så snart förhållandena där tillåter. Trots integrationsåtgärder ställs många invandrarkvinnor som sköter sina barn hemma utanför det finländska samhället. En del av dem har mycket låg utbildning och kan i vissa fall vara analfabeter. De har mycket lite kontakter utanför sin etniska grupp. Det är invandrarkvinnorna som nästan helt och hållet svarar för att uppfostra nästa generation. Åtgärder för att integrera invandrarkvinnor är mycket viktiga, understryker utrikesutskottet. Vidare är det angeläget att avsätta medel för grundläggande utbildning och utbildning på andra stadiet för för invandrarbarn.

Sammanfattningsvis understryker utskottet att det är nödvändigt att Finland framöver försöker förhindra våldsam radikaliserings. Finland bör fortsatt aktivt delta i dialogen kring kulturer, världsåskådning och religion i internationella organisationer. Det är ett sätt att på internationell nivå effektivt motarbeta rasism, främlingsfientlighet, diskriminering och social utestängning av invandare.

Enligt vad utskottet har erfarit har inga extra resurser avsatts för integration trots att vi sam-

tidigt aktivt försöka öka invandringen till vårt land. Utrikesutskottet efterlyser adekvata resurser för att integreringen av invandrare i fortsättningen ska bli allt bättre.

Utlåtande

Utrikesutskottet meddelar

att förvaltningsutskottet beaktar det ovan sagda.

Helsingfors den 11 december 2008

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Markku Laukkanen /cent
medl. Eero Akaan-Penttilä /saml
Pekka Haavisto /gröna
Liisa Jaakonsaari /sd
Antti Kaikkonen /cent
Antti Kalliomäki /sd
Ilkka Kanerva /saml
Kimmo Kiljunen /sd
Katri Komi /cent

Annika Lapintie /vänt
Elisabeth Naucélér /sv
Aila Paloniemi /cent
Pekka Ravi /saml
Ben Zyskowitz /saml
ers. Heikki A. Ollila /saml
Kimmo Sasi /saml (delvis)
Erkki Tuomioja /sd.

Sekreterare var

utskottsrad Minna Hulkkonen.